

गोतमो राहूगणः । इन्द्रः । पंक्तिः १-५ जगती ६

उपो षु शृणुही गिरो मघवन्मातथा इव ।

यदा नः सूनृतावतः कर आदर्थयास इद्योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ १.०८२.०१

मघवन्- सम्पद्वन्निन्द्र । गिरः- मन्त्रान् । उपो षु शृणुहि- उपगत्य सम्यक् शृणु । अतथा इव मा-
तथैव भव । यथा पूर्वमशृणोः तथैवेदानीमपि । यदा । नः- अस्मान् । सूनृतावतः- प्रियहितसंपन्नान् ।
करः- अकरोः । तदा । आत्- अनन्तरम् । अर्थयासे- अर्थयसे । ते- तव । हरी- आकर्षणभूताश्चौ ।
योज- योजय ॥१॥

अक्षन्नमीमदन्त ह्यव प्रिया अधूषत ।

अस्तौषत स्वभानवो विप्रा नविष्ठया मती योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ १.०८२.०२

अक्षन्- रसमन्वभवन् । अमीमदन्त- तृप्ता अभवन् । प्रियाः- स्वकीयास्तनूः । अव अधूषत-
रसानुभवजनितहर्षेण रोमाञ्चादिसात्त्विकलक्षणैरकम्पयन् । स्वभानवः- आत्मचैतन्यरश्मिसंपन्नाः ।
विप्राः- मेधाविनः । नविष्ठया- अयातयामेनाभिनवेन । मती- मनसा । अस्तौषत- स्तुतवन्तः ॥२॥

सुसंहर्षा त्वा वयं मघवन्वन्दिषीमहि ।

प्र नूनं पूर्णवन्धुरः स्तुतो याहि वशां अनु योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ १.०८२.०३

मघवन्- इन्द्र । सुसंहशम्- सुष्ठु सम्यक् द्रष्टारम् । त्वा- त्वाम् । वयम् । वन्दिषीमहि-
अभिवादयामः । स्तुमश्च । पूर्णवन्धुरः- पूर्णसंपद्युक्तरथसंपन्नः । नूनम्- निश्चयेन । स्तुतः- वन्दितः ।
वशान् अनु- स्ववशस्थितान् कामयमानाननु । प्र- प्रकर्षेण । याहि- गच्छ ॥३॥

स घा तं वृषणं रथमधि तिष्ठाति गोविदम् ।

यः पात्रं हारियोजनं पूर्णमिन्द्र चिकेतति योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ १.०८२.०४

सः । घ- खलु । वृषणम्- वर्षकम् । गोविदम्- ज्ञानविदम् । रथम्- लक्ष्यप्रापकगतिप्रतीकवाहनम् ।
अधि तिष्ठाति- अधितिष्ठति । इन्द्र । यः । हारियोजनं पात्रम्- सोमपात्रम् ।
रसोपलब्धिस्थानमित्याध्यात्मिके । पूर्ण- संपूर्णमिति । चिकेतति- जानाति । तस्मै इन्द्र हरी
योजय ॥४॥

युक्तस्ते अस्तु दक्षिण उत सव्यः शतक्रतो ।

तेन जायामुप प्रियां मन्दानो याह्यन्धसो योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ १.०८२.०५

शतक्रतो- बहुशोभनसङ्कल्पयुक्त । ते- तव । दक्षिणः- दक्षिणोऽश्वः । सव्यः- सव्योऽश्वः ।
युक्तोऽस्तु । तेन- अमुना रथेन । अन्धसः- सोमस्य रसस्य । प्रियां जायाम्- प्रियां पत्नीमिव
स्थितमुपासकम् । मन्दानः- सन्तुष्टः । उप याहि- गच्छ ॥५॥

युनज्मि ते ब्रह्मणा केशिना हरी उप प्र याहि दधिषे गर्भस्त्योः ।

उत्त्वा सुतासौ रभसा अमन्दिषुः पूषण्वान्वज्रिन्समु पत्यामदः ॥ १.०८२.०६

ते- तव । हरी- आकर्षणशक्तिप्रतीकौ । केशिना- अश्वौ । ब्रह्मणा- मन्त्रेण । युनज्मि- योजयामि ।
प्र- प्रकर्षेण । उप याहि- गच्छ । गभस्त्योः- बाह्वोः । दधिषे- सम्पदं धरसि । त्वा- त्वाम् ।
सुतासः- निष्पादिता रसाः । रभसाः- वेगवन्तः । अमन्दिषुः- सन्तुष्टमकुर्वन् । वज्रिन्- वज्रपाणे ।
पूषण्वान्- आत्मवान् सन् । पत्न्या- शच्या । शची शक्तिः । इन्द्रपत्नी इन्द्रशक्तिरेव । सम्- सम्यक् ।
अमदः- तृप्तो भव ॥६॥

Dr. Rangraji